

Posamezna številka 1 Din mesečno, če se sprejema list v upravi, naročnina 4 Din, na dom in po pošti dostavljena list 5 Din. • Celoletna naročnina je 50 Din, polletna 25 Din, četrtriletna 13 Din. Cene inšertov po dogovoru

PONEDELJSKI

SLOVENEK

Uredništvo: Kopitarjeva ul. št. 6/III. Telefon št. 2050 in 2996. — List izhaja vsak ponedeljek

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6 Poštni ček. račun. Ljubljana 15.179. Telefon št. 2992

Nova zločinska izzivanja

Par Živkovičevih plačancev s sokolskimi znaki razgraja po Ljubljani
Morilci akademika Dolinarja hočejo obrniti pozornost od svoje žrtve

Dogodek v Ljubljani

V noči od 12. na 13. junija t. l. je bil okrog ene na letnem telovadišču ljubljanskega Sokola zlonamerno zažgan paviljon v vrednosti okrog 30.000 din.

Na podlagi dosedanje policijske preiskave, ki pa še ni zaključena, je upravičeno pričanje, da so paviljon zažgali nasprotniki sedanjega režima in sicer z namenom, da bi odvrnili pozornost javnosti od uboja Dolinarja na drugo stran.

V času, ko je nastal požar, je prišla skupina kakih 300 ljudi, sami simpatizerji JNS, ki so se obnašali razburjeno. Med temi se je posebno odlikoval gospod Rajko Turk, narodni poslanec.

Policija vodi preiskavo objektivno in energično dalje in bo po zakonu nastopila proti krivcem.

Osebnostna in imovinska varnost vsakega poedinca, kakor tudi vseh po zakonu dovoljenih organizacij, v tem primeru sokolskega društva, bo brezpogojno zavarovana.

Iz pisarne kr. banske uprave dravske banovine dne 13. junija 1937.

Izgredi po ljubljanskih ulicah

Ljubljana, 13. junija.

Vsa poštena slovenska javnost in vsa poštena slovenska Ljubljana je bila prepričana, da bo nedolžna kri akademika Rudolfa Dolinarja spametovala tudi tiste zapeljance in plačance, ki verjamejo, da se ideje lahko širijo z noži in revolverji. A zmotili so se. Z nami se je zmotila slovenska miroljubna Ljubljana, zmotilo se je slovensko ljudstvo, ki je v tistem, a mogočnem dostojanstvu spremilo Dolinarja v zadnji objem slovenske zemlje. Kri, ki je tekla, še ni zadosti... so si rekli morilci mladega akademika odnosedno oni, ki so naročili orožje, ki je slovensko kri pretakalo. Ni je dosti, še mora teči! Naprej po zatekti poti! Treba je nemirov, treba neredov, treba novih izzivanj, treba je ustvariti ozračje strahu in terorja, tako so si šepetali v varnih zatišjih in zopet naročili svojim plačancem, naj se zapodijo po ulicah miroljubne slovenske Ljubljane, da sejejo strast in sovraštvo in morda le zopet najdejo priložnost, da od zadaj komu potisnejo mizro orožje v srce.

Ze ponoči smo bili neme priče divjanja nekaterih pobalnov, ki so po vnaprej pripravljenem načrtu začeli razgrajati po mestu. Za »povod« so si vzeli dogodek, ki ga uradno poročilo kraljevske banske uprave na za vsakega človeka jasan način obeležuje. Rjevali so po nekaterih ulicah, dobro vedo, da je vsa poštena Ljubljana pri početku in da ne bodo naleteli na nikogar, ki bi jih kaznoval, kakor se takšne pobalne kaznuje. Ko jih je redarstvo poslalo spat, je sicer nastopil mir, toda že rano jutraj je bilo opaziti, da liberalni generalni štab za prirejanje neredov pripravlja nova izzivanja. Na vsak način je treba pozornost užaljene slovenske javnosti obrniti proč od Dolinarjevega groba s tem, da se uprizorijo nova zločina, katerih krivdo bi bilo mogoče zvaliti na druge, na miren slovenski narod, ki ga v globotini svojih izdajniških duš mrze in črte.

Tako smo doživeli, da je ta liberalni generalni štab poslal svoje tolpe na ljubljansko promenado na Aleksandrovi cesti in okrog glavne pošte. Fantalini, ki so se preobdelali kruha, ki ga njim odnosno njihovim staršem reže slovensko ljudstvo, nadalje javnosti že davno znani tip, ki so prišli k nam od drugod, od koder so prinesli s seboj tudi znane metode, so začeli napadati mirne ljubljane, ki so se hoteli sprehajati tja po Tivoliju. Navalili so najrajši na mlade srednješolce in akademike, ki so nosili narodne znake in znak žalovanja za pokojnim tovaršem Dolinarjem, a tudi na druge sprehajalce, ki jih je pot zanesla na te ulice. Udarjali so jih s pestmi in obrazce, brali so jih z nogami ter jim trgali narodne trake z oblek. Napad je bil v tišini tako pripravljen, da ga nikdo ni pričakoval in se tudi na kakšno obrambo sredi ljubljanske promenade ni pripravil.

Kot rečeno, so si izbrali največ žrtev med slabotnimi srednješolci, jih na zelo pogumen način nekaj telesno poškodovali in jim razcefrali obleke. Med napadenimi so tudi štiri akademiki, ki so bili brez vsakega povoda sredi ulice napadeni in zlostavljeni. Napadli so jih posamič, da bi jim ja bili kos, in od zadaj, da bi se ne mogli braniti. Med napadenimi je predsednik »Danicec, drugemu Daničarju pa so, ko se je mirno peljal na kolesu, kolo podrli in ga tako razbili po obrazu, da je bil prepeljan v bolnišnico, kjer še leži. Po teh pogumnih dokazih svoje borbenosti nad — večinoma — otroci in nedoletnimi mladeniči, ki so jih podirali na tla in suvali z nogami, se je ta plačana izredniška družina hotela zbrati v sprevidi in manifestirati po Aleksandrovi cesti. Začelo se je vpitje in vzklikanje: Dol s dr. Korošcem, na vislice z dr. Korošcem, na gavage s farji, dol Vatikan, dol papež, dol z banom in podobni kulturni izrazi.

Zalostno, toda na vsak način omejene vredno je, da so si ti razgrajalci nadeli sokolske znake! Ne vemo in ne trdimo, dokler ne bomo bolj natančno vedeli, da so člani sokolskih organizacij delali poulične kravale in pretepali mladino in ji trgali narodne znake, a to vemo in povemo, da so nosili sokolske znake in da bodo nosili odgovornost za posledice, ki jih je to promenade razgrajanje sprožilo. Ugotovljeno je tudi, da so se med izredniki nahajali notorični komunisti, ki so poznani. To naj zopet služi v dokaz,

kakšna je tista fronta, ki jo ima slovensko ljudstvo proti sebi.

Policija je napravila red in je aretirala sedem največjih razgrajalcev. Postopalo se bo proti njim z vso strogostjo zakona in to tudi v zvezi s pouličnimi kravali, o katerih govori in jih pravilno pojasnjuje uradno poročilo banske uprave.

Vsi poštteni Slovenci in zavedni Jugoslovani se s skrbjo povprašujejo, kaj se bo zgodilo, ako se s vso odločnostjo ne zatre tisto ognjišče, od koder prihajajo pritažena povelja za pokolje in za izgrede, ki Slovence ne puste, da bi mirno živeli na svojih tleh v državi, ki so ji vsi posvetili vse svoje delo in vso svojo ljubezen. Slovenci imajo zaupanje v zakon države, ki bo znal na neizprosni način, ker tako zahteva naš ugled in interes državne skupnosti, iztrebiti zločinske celice, ki so sedaj nastavile svoje eksplozivne snovi na državne temelje. Država v Sloveniji »ustaški« manir ne bo dovolila. Slovensko ljudstvo pa je na grobu Dolinarja priseglo, da bo pri tem utrjevanju reda in miru v državi stalo ob strani z vso svojo odločnostjo in z vso svojo zvestobo.

Surov napad v Tivoliju

Ljubljana, 13. junija.

Danes dopoldne je prišlo v Lattermannovem drevoredu do surovega napada. Skupina nekaj najhujšanih mladeničev je napadla monterja Franja Ruperta iz Suvoborske ulice. V gneči ga je nekdo izmed napadalec udaril s topim predmetom čez desno stran čela, tako, da je Ruperta obšla kri in mu je obraz pričel zatekati. Iz rok podvignje tolpe je rešila Ruperta šele policija. Na stražnici so Ruperta obvezali in mu očistili rano, obenem pa so ga zasilili. Napadalcu so znani in je tudi organizator napada znan.

Pretepen je bil ob tej priliki tudi neki dijak, ki se je zatekel v bolnišnico, kjer so ga obvezali in odpustili. K sreči so poškodbe obeh lažjega značaja. Oba sta bila napadena, ker sta nosila žalni znak za pokojnim Dolinarjem.

Zrtev surovosti sta bila tudi dva prostovoljna gasilca, ki so ju neznanici med izvrševanjem človekoljubnega dela surovo pretepli. Gasilski funkcionarji so o tem dogodku uvedli preiskavo.

JNS teror po državnih zavodih

Informirani smo in informiramo dalje slovensko ljudstvo, da v zvezi z zadnjimi notranjepolitičnimi dogodki v ljubljanski podružnici Poštne hranilnice nekateri uslužbenci poskušajo v uradnih prostorih in med službenim delovnim časom izvajati teror nad svojimi delovnimi tovariši, ki so smiselni obstoječega režima v državi. Naše informacije pravijo, da se to dogaja brez vednosti vodstva.

Ne da bi se zaradi tega vznemirjali, moramo v interesu prizadetih samih povedati tole: Nobena vlada, ki je prevzela v svoje roke usodo države in nosi za njo odgovornost, ne bo dovolila, da bi državni nameščenci rušili njen ugled in terorizirali ljudi, ki državi služijo in z vladno delijo politično pričanje. Nobena vlada na svetu, in tudi jugoslovanska ne, ne bo pripravljena, da še nadalje reže kruh takim državnim nameščencem, ki proti vladni rovarijo in izpodkopujejo državne temelje. Sedanja vlada gotovo nobenemu, ne državnemu nameščencu, ne zasebnikom, ne vsiljuje svojega političnega naziranja in še nobenemu državnemu uradniku ni skrivila lasu zaradi tega, ker o politiki po svoje misli, ako svoje delo vestno opravlja v okviru za vse enako veljavnih zakonov. Če pa nekateri to priznajo objektivnost in pravičnost sedanje vlade smatrajo kot znak slabosti in kot pobudo, da se lahko znašajo nad svojimi delovnimi tovariši, ki državi zvesto služijo in delijo tudi politično pričanje vlade — a pri tem pa mirno jedo kruh, ki ga jim ista vlada reže — potem naj vedo, da so žrtev velike mislifikacije, samoprevare in da je v njihovem osebnem interesu dobro, če se je čim prej znebijo. Vlada, ki je od najvišje oblasti v državi prevzela odgovornost za usodo države in ki še vedno uživa neomejeno zaupanje tla oblasti, bo znala svoje somišljenike v okviru obstoječih zakonov ščititi, če so zaščite vredni, a bo znala najti tudi sredstva, da se napravi konec takim položajem, ki so nedopustni, če že ne naravnost smešni. Kdor se je državnega kruha preobje-

del ali ga ne mara pod sedanjo vlado, naj se izrazi, pa se mu bo ugodilo. Kdor se ga pa ni, ta naj si pa dobro zapomni, dokler je še čas, da nobena mati ne daje kruha otrokom, ako potem na njeno roko pljuje. Toliko smo danes povedali in pričakujemo, da bodo prizadeti te vrste znali prečitati in njih pomen tudi — razumeli.

Peklenko delo

JNS izziva sedaj po Bosni

Belgrad, 13. junija. m. Zadnje izzivanje vodstva JNS po državi vedno bolj dokazuje, da se je skupina zbrala in odšla na turnejo po državi samo da zaseje med ljudstvo medsebojno sovraštvo in na ta način ovira delo sedanje vlade in diskvalificira demokratski režim ter bi lahko trdila, da je za naše razmere mogoča edino diktatura takozvanih

integralnih nacionalistov, s katero bi JNS spet hotela osrečiti državo in narod.

Da je temu tako, dokazujejo poročila, ki prihajajo iz Sarajeva, kjer ima napovedan shod za pravoslavne binkošne praznike. O pripravah poroča »Samoupravac« in pravi, da se akcija za shod JNS razvija v znaku plemenske in verske borbe in da agenti polovcev obiskujejo srbske vasi in pozivajo srbske kmete na shod, tako, kakor jih je car Lazar pozival na Kosovo. »Samoupravac« pravi, da je to žalostno, a resnično. Ustvariti se hoče s silo neka razlika med pravoslavnimi in muslimani. S tem shodom JNS hočejo po zatrevanju agentov pokazati, da Bosna ni turška, kakor da bi to kdo trdil, in kakor da bi Turki sploh kdaj bili v Bosni. Brezvestni ljudje računajo na najdišče instinkte mase, na sovraštvo, da ne bo pokazal nek uspeh, čeprav tudi elemeren. Oni grade po načelu: »Divide et impera«, kakor je to delala bivša avstro-ogrška monarhija od leta 1878 do 1918.

Živkovičev soltrpin opisuje „dve Sloveniji“

Senator Daka Popović blati v „Danu“ slovensko ljudstvo

Belgrad, 13. junija. m. Ni še umorjeni slovenski akademik dobil svoj zadnji dom, že se je oglašil eden Živkovičevih spremljevalcev na njegovem pohodu po Sloveniji, senator Daka Popović, interinni sodelavec dr. Kramerja in Puclja v JNS, ter je za današnje število novosadkega »Dan« napisal članek pod naslovom »Dve Sloveniji«. Omenjeni prvak JNS v tem članku prikazuje vojvodinski erbski javnosti kulturo, politično in gospodarsko borbo Slovencev za pravice našega naroda in ugotavlja, da v kulturnem in političnem pogledu obstojata dve Sloveniji in da je del Slovencev v osnovnem gledanju za katoliško krščansko orientacijo v javnem življenju, drugi del pa tvorijo slovenski naprednjaki in nacionalisti.

Potem pravi: »Slovenski klerikalci hočejo, da bi rimsko-katoliška Cerkev vodila slovensko javno življenje, pričeni pri družini, v šoli, v gospodarstvu, v socialni politiki, književnosti, umetnosti, v tisku, v politiki. Katoliška duhovščina mora biti vodnica vsega javnega življenja. Zadrutništvo, denarstvo, trgovina, tiskarne, zavarovalne družbe, vzgoja mladina, vse, kar ima vpliv na življenje Slovencev, se mora dirigirati z raznih verskih ustanov, na čelu katerih stoji duhovščina. Klerikalci ne priznajo pravice državi, da bi ona vzgajala državljane, posebno pa še, da bi smela vplivati na vzgojo slovenske mladine. Mladina se od ljudskolov od akademikov ne sme navduševati za druge ideale, razen za one, katere ji določa Cerkev. To varuštvo Cerkev posega globoko v državne odnose in je mnogokrat težko. Na sokolstvo kot čisto jugoslovansko mladinsko organizacijo uradni predstavniki slovenske ljudske stranke ne gledajo z lepim očesom, ker imajo v njem nasprotnika, ki vzgaja mladino v svobodoljubnem duhu in v duhu jugoslovanskega naroda in državne ideologije. Klerikalci hočejo ograditi Slovence s čim višjim zidom

pred vplivom jugoslovenstva in jugoslovenskega nacionalizma. Za njih je srbska književnost z njenimi najboljšimi predstavniki profana in uporniška, hrvatska književnost pa prav tako presinjena s svobodoljubjem. Radi tega ni klerikalna želja enotna jugoslovanska književnost, temveč katoliška slovenska literatura. Prav tako črno gledajo slovenske umetnike in književnike, ki jim niso po volji, ter jih radi tega pritiskajo, kjerkoli morejo. Klerikalni ideal je čim samostojnejša Slovenija, ki bi bila čisto katoliško presinjena. Te svoje politike niti ne skrivajo. »Slovenec« v svojih uvodnikih o tej politiki odkrito piše, a v tem smislu se bolj odkrito govori slovensko predstavnstvo SLS v narodnem predstavnstvu. Klerikalizmu ne ugajajo one odredbe naše državne ustave, po kateri se ne dovoljujejo politične stranke na plemenski in verski podlagi. Prav tako jim ni po godu prepoved vzgoje mladine na plemenski in verski podlagi. To je jarem, ki ga je vsilila jugoslovanska ustava in naša zakonodaja klerikalnim Orlom.«

Senator Daka Popović pravi, da so na zadnji banovinski konferenci JRZ »z žalostjo« ugotovili, da klerikalci izgubljajo vso boljšo mladino in da se morajo podvzeti uspešni ukrepi in poskati delnarn sredstva, da bi se zavrnilo delo jugoslovenskih sokolov v Sloveniji, ki je izrazito ustavno in jugoslovansko nacionalno.«

Popović zaključuje svoje izjave: »Toda tudi napredni elementi se pripravljajo, da bodo branili sokolstvo in unitarizem, nacionalno kulturno in politično misel. Sokoli danes niso v modi v Sloveniji. To oni dobro vedo in jih to tudi ne plaši. Oni so pripravljeni boriti se sami za svoje ideje in se nadejajo, da sedanji kurz klerikalcev ne bo trajal večno ter da se bodo sokolski delavci, razmetani po vsej kraljevini, vendar vrnili v svoja gnezda.«

Razočarani „demokrati“
Sestanek 57 članov bivše DS
v Davidovičevem stanovanju

Belgrad, 13. junija. m. Po večmesečnih pripravah vodstva bivše demokratske stranke so se danes sestali na Davidovičevem stanovanju v Njegoševi ulici oni člani bivšega glavnega odbora bivše demokratske stranke, ki so bili izvoljeni na kongresu stranke v letu 1928 in ki se odlej pa do danes niso izverili strankinemu programu. Tedanji glavni odbor je štel 90 članov. Od tega števila je vodstvo povabilo na sestanek 57 članov, ki so se skoraj vsi vabilu tudi odzvali.

Do tega sestanka je prišlo po spoznanju in razočaranju demokratov, ki so uvideli, da so ostali njihovi dveletni napori in iskanja brezuspešna. To iskanje pa se je usmerilo v dve smeri, in sicer za sporazum vseh erbijanskih opozicijskih skupin na eni strani in na drugi strani za sporazum z bivšo SDK. Uspeh naporov na obeh straneh je bil enak ničli. Zaradi tega so začeli postavljati Davidovičevi prištasi vedno nestranejši ter so prihajali z zahtevo, da se mora to nevdržno stanje razčistiti in demokrati postaviti na lastne noge, zaščititi svoje vrste, da bi bili pripravljeni na trepotek, ko bo izdan nov zakon o volitvah za narodne poslance in zakon o shodih, društvi in posvetih. Zato demokrati nočejo več trčati časa za čisto brezplodne razgovore, ki po dveh letih niso privedli do načelnega sporazuma med samimi erbijanskimi opozicijskimi političnimi skupinami, kaj šele s Hrvati. Med tem časom so se njihove vrste eamo zrahljale, na drugi strani so se pa vanje vtepli tudi elementi, ki med nje ne spadajo. Vsa ta vprašanja je treba razčistiti. Tako so te dni vsaj govorili številni člani bivšega glavnega odbora bivše demokratske stranke. Demokrati morajo biti pripravljeni, da jih morebitne parlamentarne volitve ne bi presenetile. To so glavni nagibi, zakaj je prišlo do današnjega sestanka, ki je mestoma polekal precej burno.

Sestanek je vodil Ljuba Davidović — ki je uvo-

doma spregovoril tudi nekoliko besedi o notranji in zunanji politiki. Ze sam Davidović se je pritoževal radi nerazumevanja ali pa celo zle volje pri reševanju takozvanega hrvatskega vprašanja. Bivša demokratska stranka bo pri reševanju tega vprašanja ostala pri svojem znanem stališču. Z ozirom na svoje izkušnje pri svojih tozadevnih akcijah bo ostala še naprej v tesnem sodelovanju z drugimi političnimi skupinami, bo pa najprej reorganizirala svoje vrste. Kaj novega Davidović ni povedal ter si je pridržal pravico, da bo na koncu zborovanja pri resumiranju zahtev posameznih govornikov povedal še kako svojo misel.

Poročilo o notranjepolitičnem položaju je podal bivši minister Milan Grol. V svojih izjavah jih je očrtal pregled političnega razvoja od zedinjenja do danes. Najdlje se je zadržal pri presoji političnega položaja, ki je nastal z uvedbo diktature. Kot glavne probleme našega političnega življenja postavlja Grol: demokracijo, hrvatsko vprašanje in gospodarska in socialna vprašanja. Glede razmerja do Hrvatov in rešitve hrvatskega vprašanja je Grol izjavil, da demokrati ne zastopajo več sistema unitarne države, ko letočasno izjavljajo, da država, kakršno oni hočejo, namreč v bistvu sestavljena mora ostati ena z enim parlamentom. Istotako pa se demokrati zavzemajo za sporazum političnih strank glede osnove nove ustave, ki bo izključevala težko borbo ekstremistov v volivni kampanji. Demokrati po Grolovem zatrevanju ne predjudicirajo rešitvam, ki jih lahko da samo ustavotvorna skupščina, ampak žele, da bi se ta skupščina uredila v taki atmosferi, v kateri ne bi bilo prevelikih nasprotnih mišljenj.

O razmerju med demokrati in zemljoradniki ter demokrati in SDK je govoril bivši glavni tajnik bivše demokratske stranke Boža Vlaljić.

Za njim se je razvila debata, v katero je poseglo več govornikov, med drugimi tudi dr. Milivoj

Jovanović iz Beograda, ki je posebno kritiziral stališče bivše HSS, za katero pravi, da napram bivši DS nikdar ni pokazala dovolj obzirnosti. Za Hrvate je nadalje rekel, da niso nikdar ničesar storili, da ne bi položaja demokratov poslabšali. Zato zahteva obširnejše in jasnejše postopanje HSS. Dr. Jovanović je še dejal, da demokrati odklanjajo diktaturo Beograda, prav tako pa tudi diktaturo Zagreba.

Nato sta govorila Milutin Stanković in bivši minister Peter Marković, ki se je zavzemal za zunanjih politik, za demokratsko urejene tur-

končno pletiral, naj se izvršilni odbor DS izpopolni in takoj začne z intenzivnim delom med narodom. Za njim so govorili še Vasič, Nikola Škerović, dr. Čopić in drugi. Dr. Čopić je posebno poudaril, da je nujno potrebno, da demokrati določijo minimum v pogajanjih s Hrvati in izpod katerega Srbi v nobenem primeru ne morejo iti.

Ob 13 je Davidović prekinil zasedanje, ki se je nadaljevalo popoldne. Bivši glavni odbor nocoj še ne bo zaključil svojega dela in bo jutri najbrž nadaljeval svoje zasedanje.

nik, en zapisnikar in dve sodni priči. Truplo rajnega je bilo razteleseno v mrtvašnici na Prihovi. Zdravnika, ki sta opravila to neprijetno delo v službi pravice, sta bila dr. Rudolf Ivo in dr. Ravnihar. Sodiščnik je bil g. Košenina iz Konjic, zapisnikar pa g. Slemenik, v službi pri sodišču v Konjicah. Kateri dve osebi sta bili sodni priči, se prav ne ve.

V mrtvašnici so bili ob raztelesenju trajno prisotni samo imenovani dr. Rudolf Ivo iz Konjic, dr. Ravnihar iz Oplotnice in zapisnikar Slemenik. Sodiščnik g. Košenina je sicer od časa do časa stopil v mrtvašnico in pregledal truplo ter delo zdravnikov, pa je spet odšel ven in po delj časa stal pred pokopališčem in se nemoteno razgovarjal z g. Selihom Ivanom. Pred vrati je sicer trajno stal eden izmed orožnikov, drugi pa je bil na uslugo zdravnikom, da je skrbel za nošnje vode in podobno. Zapisnikar g. Slemenik je zapisnik vodil in sestavljal sam s svinčnikom. Ob koncu pa sta zdravnika dr. Rudolf in dr. Ravnihar dala podpis na nepodpisano polo (bianco podpis), na katero je potem neki oblastni organ v Konjicah iz zapisnika s svinčnikom prenesel v zapisnik, ki se danes imenuje obdukcijski protokol. Obdukcija je ugotovila, ker v objektivnost in vestnost obeh zdravnikov nimamo povoda dvomiti, da je nož prodril v telo skoraj 10 cm globoko. Nož je na lopatici spodletel in po strani udaril v telo, da ni zadel naravnost srea.

Letak, ki ga je ugledni ljubljanski gospod z letalom raznašal po deželi in ki je podpisan z imenom »Jugoslovenska zaščita«, pravi, da je obdukcija ugotovila v želodcu do 1 liter vsebine, ki je močno zaudarjala po narkotiku in alkoholu. Dejstvo pa je, da je masa v želodcu zaudarjala po mesu in alkoholu. Po pričah je dokazano, da je rajnik popil v Mariboru malo čašo piva in potem vsa družba šestih tovarišev skupno 1 liter vina, v Hočah pa je pojedel eno kranjsko klobaso.

Ugleden zdravnik je v našem dopisniku dal strokovno mnenje, da zadostuje eno navadno šilce alkoholne pijače in vsebina v želodcu bo že zaudarjala po alkoholu. Pijanost si je tudi izmislila

ista podla duša, ki je skovala tudi vse zločinske naklepe, da bi oprala svoje krvave roke.

Vse vasi okrog Oplotnice, Prihove in Prelog z največjim studom ugotavljajo sledeča dejstva, ki jih potrjuje tudi strokovno podkovan zdravniški mnenje: naj je bila telesna konstitucija kakršnakoli, o kateri letak jugoslovenske zaščite je povedati toliko poniževalnega, ako ne bi bilo sunka z nožem v hrbet, rajniki ne bi umrli. To je dejstvo, ki se pred Bogom in pred ljudmi imenuje — umor.

Priče

Ze v prvih izvajanjih smo rekli, da je vse to dogodka opazovalo veliko število ljudi. Še pred spopadom so se v Prelogah ob cesti zbiral fantje katoliškega prosvetnega društva iz Prihove, da bi tja odšli na igralno vajo. Napadalec, ki so se pripeljali iz Maribora, so ljudstvu dopovedovali, da morajo »napasti Orjuncce«, ki so prišli strahovat slovenskega kmeta, oziroma, da so med temi Orjunci tudi komunisti, ki jih je treba pobiti. Taki vzklili so med gledalci in med člani omenjenega Prosvetnega društva napravili vtis, da sta se tu spopadli dve nasprotujoči si struji in so spopetka popolnoma pasivno opazovali ves strašni dogodek. Ko pa so zaropotali strelji iz revolverjev in ko so napadalec divje potegnili nože, so se razbežali po vrtovih in njivah in le od daleč opazovali strašen dogodek. Danes ljudstvo ve, kaj je prav za prav bilo: na eni strani oboroženo in organizirano nasilje, na drugi strani pa volja ljudstva, ki ni imela drugega orožja kot izraz narodnega ogorčenja proti vsiljevanju g. Živkovića. Vse ljudstvo strašno oboja to divjanje in obžaluje, da te razdelitve obeh sil ni poznalo že takrat, ko se je prelivala kri.

Vsem nam pa se je prav ob tej priliki pokazala strašna pokvarjenost tega tabora, ki se ne ustraši ne krvi in tudi ne umora. Vse kaže, da se bomo morali zaradi našega ponaša in zaradi našega mučenja s tem dogodkom še veliko pečati. Čeprav morda glavnim povzročiteljem to ne bo ljube in jim bo šlo zelo na živce.

pričel že včeraj jutraj in je trajal do večera. Republikanske čete so nekoliko napredovale na cesti med Cordobo in Belmeso ter zavzele mesto Vacal. Na jugovzhodu ni bilo nič značilnega.

Sporazum med velesilami o nadzorstvu nad Španijo

London, 13. junija. AA. Včeraj popoldne se je angleški zunanji minister Eden ponovno sestel s poslaniki Francije, Italije in Nemčije ter se končno glede španskega spora z njimi sporazumel v naslednjih točkah:

1. Vladi v Valenciji in Salamanci se pozoveta, da čim prej rigorozno izvajata načelo o nedotakljivosti kontrolnih vojnih ladij in drugih organov v varnostnih okoliščinah, ter da se obvezeta, da ne bosta povzročili nikakih incidentov ob, da bosta spoštovali vse tuje zastave.

2. Konsultacije v primeru kakega novega incidenta se bodo vršile neposredno med vladaми vseh štirih velesil, ki sodelujejo pri pomorski kontroli okrog Španije in ki se morajo pri teh posvetovanjih sporazumeti o vseh ukrepih, ki bi jih bilo treba izdati proti napadalcem.

Ta postopek pa ne izločuje legitimne pravice za obrambo, ki jo je prizadelim kontrolnim organom tudi londonski nevtralnostni odbor že od vsega početka priznal. Nobena sila pa ne sme izvesti kakršnekoli represalije, preden se ne posvetojuje z zastopniki ostalih treh držav.

Izvedelo se je, da se Italija in Nemčija ne nameravata vrniti v nevtralnostni odbor, preden vladi v Valenciji in Burgosu ne pristane na sporazum o jamstvih za varnost kontrolnih organov.

rega kraja. Razen ministra dr. Kožulja, ki sodeloval pri tej emisiji tudi znani slovenski književnik Finžgar, ki bo kratko govoril o lepotah Slovenije.

Pri umetniškem delu te emisije bo sodeloval odlični član belgajškega narodnega gledališča Svetlik Nikočević, ki bo recitiral Bojčice »Plavo grobnico«. Razen tega so na programu slovenske narodne pesmi, dalmatinske pesmi in sevadlinko ter vesti v srbohrvaščini in slovenščini. Ob pričetku in zaključku emisije bo odigrana državna himna. Prenos se bo vršil preko kratke radijske postaje v Beogradu z valovni dolžino 4918 m, 6100 KP in s pomočjo kratkovalovne postaje DJR v Berlinu za smer proti New Yorku na valovni dolžini 23.31 m, 11.855 KP, ter kratkovalovno postajo DJC v Berlinu za smer proti Buenos Airesu na valovni dolžini 29.16 m, 10.290 KP.

Radijska oddajna postaja v Beogradu je prejela doslej ogromno število pism iz Novega sveta, v katerih se naši izseljenci z ganljivimi besedami zahvaljujejo za prve direktne emisije iz prestolnice starega grada, ki so bile doslej namenjene njim. V teh pismih izražajo željo, da bi si naša država nabavila čim prej močno kratko oddajno postajo, tako da bi se naši programi ob vsakem času lahko čuli v Ameriki. Na ta način bi bili neprestano v zvezi z domovino. Ta želja izseljencev se bo izpolnila že pričetkom prihodnjega leta, ker je kralj, vlada že vstavila v svoj gradbeni program tudi veliko radijsko oddajno postajo s kratkovalovno dolžino, za katero si je v finančnem zakonu zagotovila tudi že potrebni kredit.

Bluma že podijo z vlade Flandin zahteva njegov odhod prihodnji teden

Flandin in izrazil pričakovanje, da bo Blum odšel sam v tišino političnega življenja po razočaranju, ki ga je sam doživel in s katerim je obogatil zgodovino tretje republike. Tudi vojni minister Daladier sam je srdito napadel režim ljudske fronte, v katerem kot minister sodeluje. To naj bi bil signal za končevalni napad na parlamentu, ki naj vlado strmoglavlji.

Demonstracije proti Blumu

Pariz, 13. junija. AA. »Matine« poročajo: Ko je sinoči ministrijski predsednik Leon Blum spremljal belgijskega ministrskega predsednika Van Zeelanda, ki se je tik pred svojim odhodom v Ameriko vozil v Parizu na železniško postajo, se je zbralo pred postajo Saint Nazaire nekaj mladih ljudi, ki so pričeli demonstrirati proti ministrskemu predsedniku Blumu. Policija je bila že zaradi obiska Van Zeelanda ojačena in je zato lahko v nekaj minutah napravila red. Ministrijski predsednik Leon Blum se je nemoteno vrnil s postaje domov. Medtem so aretirali že nekaj demonstrantov in enega izmed njihovih voditeljev.

Sence okrog trupla akademika Dolinarja

Nove okoliščine, nove podrobnosti o zločinu

Konjice, 13. junija.

Smrt Dolinarja Rudolfa je pretresla ves slovenski narod in mu vdahnula novega duha. Po prečudnem naključju pa se je tu nakopičilo toliko okoliščin, ki so tistim krogom, ki so v najtesnejšem duhovnem sorodstvu z zločinci, dale povedi, da so o tej smrti razširili najneverjetnejše očitke in po načrtu lažnjive vesti. Malokaj, kar smo doslej vedeli o tej veliki žaloigri, odgovarja dejstvom.

Prvi napad

Po dosedanjih vesteh je vsa javnost imela vtis, da se je napad zločincev izvedel na samem, oziroma samo na enem kraju. Res pa ni ne eno ne drugo. Napad je bil izveden v takozvanih bistriških klancih, oziroma točneje, na Rakovem bregu pred vasio Preloge. Tu leži gozd na levi strani v smeri proti Celju in zakriva pogled s ceste in tu so se tudi skrivali prvi napadalec, ki so avtobus slovenskih akademikov napadli s kamenjem in poleni. V tem gozdu je Vaš dopisnik našel cel kup borovih polen in cel kup kamenja, kar je vse potrjeno po verodostojnih pričah, katerih imena bomo še ob priliki objavili. Poleg tega pa je pri čestarju Roriču Juriju dobil tudi velik nož, kakršnih so se zločinci posluževali.

Drugi napad

pa je bil izveden prav za prav sredi vasi Preloge in so ga opazovali skoraj vsi vaščani, moški, ženske in tudi otroci.

Ob streljanju, razbijanju šip, razbijanju avtobusa kakor tudi ob vpitju so se z vseh hribov vsipali proti cesti ljudje, ki so opazovali morda najbolj surovo in najbolj zločinski bitko v naši novejši politični zgodovini. Napadalec, ki so se pripeljali iz Maribora že pred slovenskimi akademiki, so potovali v koloni, pred katero je vozilo motorno kolo s prikloiko in v kateri je sedel opazovalec, nato osebni avtomobil, v katerem so sedeli najmočnejši in najbolj težko oboroženi napadalec, mnogo pa jih je viselo tudi po zunanjih straneh avtomobila, kot zadnji pa je vozil velik tovorni avtomobil, ki je imel največjo množico napadalcev, ki pa niso bili tako ostro oboroženi, to se pravi, niso imeli toliko revolverjev, pač pa dolge nože in kote. Slovenski akademiki niso imeli pri rokah nič. Zato je bil sam upravnik »Mariborskega Večernika Jutra« ob koncu surove bitke prisiljen pri Raku v Prelogah priznati: »Vsa čast jim! Krščanski pa so bili! Govorili so si in se opominjali, da nikar po glavah.«

Spričo dejstva, da je v tej borbi sodelovalo okrog 60 slovenskih akademikov, ki so bili brez orožja iz zasede napadehi, in okrog 15 do 20 oboroženih napadalcev, je potek te borbe tako zapleten, da ga danes ne moremo podrobneje razlagati, ker bi taka razlaga narasla v debel akt.

Neki tajni organizaciji zločincev, ki nosi visoko donoe ime »Jugoslovenske zaščite«, se je zdelo potrebno, da je ob mrtvem truplu rajnega Dolinarja zavrtela svoj hinavski ples in rajnega po letakih, ki jih je letalo trosilo skoro po celi deželi, skušalo proglasiti za pijanca, ki se je zaždel, ker je bil toliko pijan, da se ni mogel niti obrniti. Našemu dopisniku se je posrečilo dobiti priče, ki so prej videle mrtvo truplo kakor pa orožniki.

Poleg tega so tudi priče, ki so videle truplo ležeče v žitu, še preden je prišla komisija. Ze s tem dejstvom samim je največkratneje zav-

njena trditev domišljave »Jugoslovenske zaščite«, ki pravi v svojih letakih, da je truplo ležalo ob cesti v blatu. Truplo je ležalo v žitu, to je v pšenični njivi, to je 27 korakov pravokotno od državne ceste. Velike nejasnosti v javnem mnenju so povročile tudi trditve, da se je rajnik zaždel, češ da je padel na obraz. Priče pa, ki so na lico mesta vašemu dopisniku praktično pokazale položaj trupla, pa so potrdile, da je bilo truplo naslonjeno na zemljo z desno stranjo, tako da so bila usta prosta vsakega pritiska zemlje in da je orožnik, ki je ob najdišču trupla, ki je hotel ugotoviti, ali je Dolinar še živ ali mrtve, pritisnil roko na srce, kar je storil brez vsake težave, ne da bi truplo kakorkoli dvignil. Okrog trupla sta bili opaziti dve močni krvavitvi, ena ob hrbtu, kjer je bila močna rana, druga ob ustih, odkoder se je razlila kri.

Raztelesenje trupla

Po zakonu mora pri raztelesenju trupla sodelovati šest oseb in sicer dva zdravnika, en sod-

Franco pred Bilbaom

Nacionalisti so prodrli do prvih predmestnih hiš

Bilbao, 13. junija. AA. Nacionalističnim četam je včeraj popoldne uspelo prebiti baskiško fronto v širini treh kilometrov. Prebili so prvo linijo, izvedlo pa se je, da se majo tudi že druga linija obrambnih postojank, tako zvanega železnega obroča okrog Bilbao. Nacionalistične sile sedaj nimajo več pred seboj nikakih ovir in njihovo poveljstvo izraža v svojem sinočnjem komuniqueju, da bodo nacionalisti do nocoj lahko že prodrli do prvih hiš samega baskiškega glavnega mesta.

Salamanca, 13. junija. AA. Komunike vrhovnega poveljstva nacionalne vojske potrjuje, da je bila pred sinočnjim prebita baskiška fronta. Legionarjem je uspelo z naglim napadom zavzeti vrh San Antonio. Tedaj so ujeli večje število nasprotnikov. Potrjuje se tudi vest, da so imeli nasprotniki o priliki napada na nacionalistične postojanke pri Las Estaces velike izgube. Računajo, da je bilo v teh bojih ubitih najmanj 800 republikancev.

Rdeči priznavajo

Madrid, 13. junija. b. Položaj na severnem bojišču se je od sobote na nedeljo naglo poslabšal. Dolgo pripravljene napad nacionalističnih letalskih sil, ki ga je podpiralo topništvo, je bil kronan z uspehom. Mesto Bilbao je bilo izpostavljeno strašnem bombardiranju, vsled česar je prišlo tudi do proboja tako zvanega železnega obroča. Borbe se je udeležilo 150 nacionalističnih letal, ki so dobesedno pretrgala republikansko fronto. Vsestranskih eksplozij bomb se je tresla zemlja polne štiri ure. V okolici Deris Zamudia so se nahajali gozdovi, v katerih so bile montirane protiletalske baterije republikancev, toda premoč nacionalističnega letalstva je bila tako ogromna, da je bila vsaka obramba brezuspešna. Po bombardiranju na tisoče nacionalističnih vojakov pričelo pro-

dirati skozi napravljeno odprtino. Pri mestu Fico je prišlo do obupnih borb z republikanskimi četami. Trdi se, da je prostor, kjer so nacionalisti prodrli, pokrit s trupli nacionalističnih in republikanskih vojakov. Področje, kjer so se vršile borbe, daje krvavo sliko. Na tisoče mrtvih in ranjenih. Baski dobivajo neprestano nove okrepitve, da preprečijo nadaljnje prodiranje nacionalistov proti notranjosti. Najhuje borbe so se razvile včeraj okrog hriba Urcule, ki leži par milj vzhodno od Bilbao. Že prvi nacionalistični naskok je bil tako silovit, da je prisilil republikance k umiku. Republikanci so zapustili prvo utrjeno bojno črto in se umaknili v drugo. Na drugem položaju so se pričele borbe danes ob 14.40, ki še trajajo. Zažgalne bombe so povzročile številne požare v predmestju Bilbao.

Po vestih iz Lamone je tamkajšnje prebivalstvo z vso naglico pokopalo mrliča, ker se boji epidemije. Ko so pospravili mrliča, pa je spet priletela eskadra nacionalističnih letal ter pričela metati bombe na prebivalce. Mrtvih je bilo 30, ranjenih pa 80. Prizori na pokopališču so bili silno dramatični.

Istočasno ko se vodijo krvave borbe na severu, pa je general Miaja, poveljnik republikanskih čet, pričel s silovito ofenzivo na nacionalistične järke pri Cordobi. Napad se je

10 deklet ugonilo

Berlin, 13. junija. AA. Iz Edelsheima na Bavarskem poročajo, da je divjala tam izredno velika nevihta. Več ljudi je bilo ubitih. Najbolj tragična nesreča je bila vsekakor smrt 10 mladih deklet. Nevihta je nastala z neverjetno brzino in jih je iznenadila, ko so se kopale v nekem bazenu, skozi katerega je tekla voda iz bližnjega potoka. Kar nedolga je potok strašno narasel, preplaval bazen in odnesel vseh 10 deklet, ki so v vodi utonile.

Vojvoda Windsorski pride na Bled

Bled, 13. junija. Vojvoda Windsorski se udeleži otvoritve novega golfigrišča dne 3. julija na Bledu.

Radiooddaja za izseljence

Belgrad, 13. junija. AA. Kratkovalovna postaja v Beogradu bo v noči od 14. na 15. junija in sicer od 1—2.15 po srednjeevropskem času preredila svojo četrto prekooceansko emisijo, namenjeno našim izseljencem v severni in južni Ameriki. Ob tej priliki bo po radiu govoril minister za gradbo dr. Marko Kožulj, ki bo v sicer kratkem času, ki ga bo imela na razpolago, informiral naše ljudi po daljnem svetu o gradbenem razvoju njih sta-

Vorošilov poroča o pokolju 8 generalov

„Rdeča vojska je pogumno odrezala tvor, ki jo je bolel“

Pariz, 13. junija. AA. Iz Moskve poročajo, da je narodni komisar za državno obrambo Vorošilov izdal naredbo v kateri obvešča vojsko o procesu in obsodbi Tuhačevskega in njegovih tovarišev. V naredbi pravi med drugim, da so se od 1. do 4. t. m. vršile seje vrhovnega sveta za državno obrambo pod vodstvom narodnega komisarija za državno obrambo in v prisotnosti nekaj članov sveta narodnih komisarjev. Na teh sejah, je bilo proučeno in podrobno predebatirano poročilo narodnega komisarija za državno obrambo o veleizdajalskem in protirevolucionarnem delovanju posameznih vojaških osebnosti, poročilo nar. komisarjev za državno obrambo je bilo izpopolnjeno s poročili narodnega komisarijata za borbo proti revolucionarjem in protirevolucionarnem delovanju posameznih vojaških komisarijata za zunanje zadeve. Vse te podatke je bilo mogoče zbrati po dolgi preiskavi in nadziranju prizadetih vojaških osebnosti. Nadzorstvo je bilo izredno obzirno. Le na ta način je bilo mogoče zbrati dokaze o vohunskem delovanju izdajalcev in o njihovem delovanju, da bi se uprjavila rdeča vojska.

Vorošilov navaja dalje v svoji naredbi, glavne zločine, ki so znani že iz obtožnice. Predvsem trdi, da so nameravali pobiti vse vodilne osebnosti vladajoče stranke in obnoviti kapitalistični gospodarski sistem v državi. V rdeči vojski so hoteli ustvariti stanje, ki bi jim bilo pravo jamstvo za njen poraz v eventualni vojni. Obsojenci so delovali v soglasju z nekimi tujimi silami in so eni izmed njih obetali z nekimi tujimi silami za njeno pomoč proti sedanjemu režimu v Rusiji. Glavni kolovodje, ki so bili v neposredni zvezi z generalnimi štabi tujih držav, so bili že kaznovani, kakor so pač zaslužili. Nazadnje pravi naredba, da je rdeča vojska odločno in pogumno odrezala s svojega telesa tvor, ki jo je bolel.

Ustreljeni, ker so Rusijo izdajali Nemčiji...

London, 13. junija. TG. V zvezi z očitki, da so ustreljeni sovjetski generali spijonirali za »neko tujo državo« in njej izdajali tajnosti sovjetskega gene-

ralnega štaba, pišejo današnji londonski listi dolge članke, ki vsi s prstom kažejo na Nemčijo. Posebno zgovorna pa je »Morning Post«, ki pravi med drugim: Na vsak način je treba verjeti, da je proces proti 8 rdečim vojskovodjem v tesni zvezi s stiki, ki jih je svoje dni sovjetska armada gojila z nemškim generalnim štabom. V letih od 1922 do 1931 je prevladovalo mnenje, da so ravno nemški častniki vezbali sovjetske vojake, da so se nadalje nemški častniki ravno na sovjetskih tleh vezbali v vporabi onega orožja, ki je bilo Nemčiji v versajski mirovni pogodbi prepovedano. V ta namen je služilo v prvi vrsti sovjetsko letališče v Lipetsk. Neštevilni so nemški častniki generalnega štaba, ki so v Rusiji delovali kot voditelji rdeče vojske. Obtoženci so prišli pred sodišče ravno zaradi svojih prejšnjih zvez z nemško armado in moskovski proces proti rdečim generalom pomeni še večje odaljevanje sovjetske Rusije od Nemčije.

Nemci zanikajo krivdo

Berlin, 13. junija. AA. Justifikacija maršala Tuhačevskega in njegovih tovarišev je dala nemškemu tisku povod za ponovne napade na sedanje prilike v Sovjetski Rusiji in na moskovski režim, ki ga imenujejo krvavi despotizem sovjetske unije.

»Berliner Nachtausgabe« skuša ovreči vse govorice in trditve, ki so se širile v zadnjem času v inozemstvu in po katerih naj bi se bili nemški vojaški krogi zapletli v to afero in si udinjili maršala Tuhačevskega in njegove ljudi. V vsakem primeru pravi list, pa ostaja boljševidem za Nemčijo še zmerom boljševidem. Boljševizem predstavlja za Nemčijo žalitev, in če se trdi, da so imeli nemški oficirji kakšne zveze z boljševiki je treba take govorice in podtikanje smatrati ne le za žaljive, nego tudi za skrajno nesmiselne.

Pariz, 13. junija. AA. Iz Moskve poročajo, da je tam včeraj popoldne umrla Marija Iljinična Ulianova, sestra pokojnega Lenina. Bila je stara 69 let. Do leta 1929 je delovala v redakciji »Pravde«, pozneje pa po ustanovah delavskih prosvetnih ustanov.

Spomin na majniško deklaracijo

V Istri

Razglašanje majniške deklaracije 1917. v duha najeksem parlamentu in potem one druge ljubljanske itege leta, se je kaj hitro povedo razširilo na ozemlju Jadrana, četudi je tam Argusovo oko avstrijske vojaške oblasti ostro pazilo. Veselili so se Slovenci in Hrvati v narodnem oziru, da bo njihova materinska beseda po tolikem preganjanju dobila častno in veljavno mesto v javnosti, in v gospodarstvu, da si bodo oni lažje dobavljali živila, katerih jim domača zemlja ne more dati. V Istri so umirali ljudje resnično od gladi — v vojnem času, ker ni bilo ne kruha, ne zabele in suša je vladala. Vino je bilo pod vojaško zaporo, rekvizicije ter suša pa sta vojno gorje še povečala. Bilo je res nekaj več denarja, pa tudi s tem si narod ni mogel pomagati. Daleč na Hrvaško so hodili ljudje kupovat žito, vračali so se največ praznih rok, dasi je bilo tam koruze v izobilju. Dualistično urejena avstrijska država je delala ovire, da brat ni mogel in ni smel nasiliti lačnega brata.

Občinske uprave so iskale živež na daleč okoli brezuspšno. Dogodilo se je n. pr., da je velika občina v Pazinu, ki je s svojimi vrlim blaginjakom M. skrbno vodila to težavno opravilo, poslala občinsko stražo na Hrvaško, da dovedeta večjo količino tam nabavljene masti. Dopoljeno je bilo do meje v Belokrajci, tam pa zaplenjeno v korist ogrske državne polovice. Istodobno pa se je moglo na Stajerskem rekvirirati živež n. pr. fižol, koruzno moko z vojaško stražo na vagonih pošiljati v Trst in tam drago trgovcem prodajati! Prosluli vojaški komandant V., ki je vedril in oblačil v Istri, je hotel 1917. zapleniti kar grozdje, da bi v lastni režiiji izdeloval vino. Od drobin umetno narejeno — pa je nameraval prodajati vinogradnikom. Kaj niso bile to sijajne gospodarske ideje! Posrečilo se mu sicer to ni vlad odpora prijateljev ljudstva, med katerimi se hotel kasneje kruto maščevati, kar se mu je zopet izšlo. Zato je prenesel svojo »dobrodelnost« v Italijo na Pivao, ko je nemška vojska predrla pri Kobardu.

Pozabljenosti se mora oteči še to: Zaradi prisilne oddaje vina je ljudstvo stradalo na pijačo — v pokrajini, kjer manjka zdrave pitne vode. Zato je poslala enkrat centralna vlada dva vagona evrovskega sladkorja po nižini ceni, da si zamorejo vinogradniki pripravljati od tropin polvino za domačo porabo. Sladkor je res došel v Pazin, zginil pa je v kleti neke velike trgov. Tvrde z vinom sporazumno z provizorim upraviteljem politične oblasti! Ljudstvo, kakor že povedano, je umiralo od gladi; ravno tako se je godilo pred sto leti po Napoleonovih časih. Matične mrljske knjige to pričajo.

Zato je majniška deklaracija dobro prišla tudi za praktično gospodarsko porabo. Zgodilo se je to na Jurjevo 1918, ko je mladi cesar Karel obiskal Benečijo, Goriško, Trst in Istro. Monarh je potoval iz Trsta križem po istrski pokrajini. V Pazinu je prenočeval v železniškem vagonu. Za predpolno prihodnjega dne so bile pripravljene za sprejem državne oblasti, občinsko zastopstvo, šole itd. Cesar Karel je naredil na vse najboljše vtis, ker se je prav družabno pogovarjal z vsemi, katere mu je predstavil takratni upravitelj okrajnega glavarstva, ki je nadomestoval obbolelega glavarja, dvor. svet. S. I. Med prvimi je bil predstavljati občinski načelnik dr. K. V. V. pozdravljeno govornu je ta kar naravnost zaprosil cesarja, da združi v smislu deklaracije vse Hrvate, Slovence in Srbe. Na to monarh ni nič odgovoril, pač pa je izpraševal o raznih drugih zadevah. Pisec teh vrstic je pa pripadla naloga, da pojasni vladarju obupno življenjsko stanje ljudstva. Pri tej priložnosti se mu je omenilo, da je v drugi državni polovici zadosti žita tudi za živali, v Istri pa narod umira od gladi, ker si še za denar ne more nabaviti potrebne hrane. Realizacija deklaracije bi vse to popravila. Začasno naj vlada naroči potrebno količino žita za prehrano ljudstva v Istri. Cesar je pogledal kraj sebe stojičega ministrskega predsednika Seydla, ki s tem ni soglašal z ozirom na dualizem. Nato je govornik izrazil prošnjo, da bi centralna vlada nakazala zadosten znesek v denarju v ta namen — in čimprej ker je nujnost neodložljiva. Minister je pa tej prošnji pritril z besedami: »das aber ehre — in sicer vidno hudomušno. Takrat se je namreč izdalalo državne bankovce kar po šestnajst. Državnemu poslanec dr. L. je bila podpora zagotovljena. Do realizacije pa ni prišlo, ker je uradni »šimel« že tako počasi vozil, da je to preprečilo zlom države.

Ravno v času bivanja cesarja v Pazinu so pa kmečke žene iz okolice pobile okna na okrajnem glavarstvu in občinskem načelnstvu zaradi nereda pri občinski aprovizaciji od strani države. Ko so vladarju to povedali, se je nasmejal prav od srca ter omenil: »Ko sem bil jaz etar šestnajst let, sem tudi rad razbijal okna.«

Tak je bil prvi in zadnji obisk poslednjega avstrijskega monarha v Istri.

Na Koroškem

V teh dneh, ko ves slovenski narod praznuje spomin na tisti državnopravni akt, ki je sprožil po vsej Sloveniji in slovenskem jugu val navdušenja za svobodo, bi ne bilo prav, ako bi se ne spomnili tudi koroških Slovencev, ki so po svojih močeh tudi doprinesli svoj delež, da je postala manifestacija neomajne volje celokupnega naroda po svobodi in samostojnosti tem lepša in veličastnejša.

Ce so ob širjenju ideje majske izjave nastala težave celo v samem jedru Slovenije, na Kranjskem, si je lahko misliti, kako obupen je bil tedaj položaj na Koroškem, kjer je bil ves državni aparat v rokah zagriženih nemških nacionalcev. Slovenskih izobraženih, ki bi zanesli novo slovo in ideje med narod, skoro ni bilo doma. Večina je bila na raznih frontah in tedajni voditelji koroških Slovencev, poslanec Franc Grafenauer, je bil kot politični obsojenec pomločen šele začetkom julija 1917 in izpuščen na svobodo. Edino mali krog okoli »Mira«, tedanjega slovenskega glasila za Koroško in nekaj desetnih poštvovalnih duhovnikov sta nosila vso težo dela med narodom, ki je bil radi stoletnega zapostavljanja že skoro otopel za visoke misli svobode in narodne samostojnosti. Zato bo gotovo najbolj nepristransko, če se v nasledovanju vpliva majniške izjave na Koroško držimo poročil v »Miru«, ki je skrbno beležil vsa tedanja razpoloženja, prijazna in tudi sovražna.

Po prvi vesti, ki prinaša poročilo o državnem zboru in z debelim tiskom citira izjavo Jugoslovanskega kluba, nastane precej dolgotrajen odmor. Razburjenje, ki je nastalo po izjavi pri nacionalnih Nemcih, je bilo za koroške Slovence dobesedno otipljivo. Zato ni čudno, če se pojavi prvi načelni članek k deklaraciji v obliki uvodnika šele v septembru. Zagovor izjave je bil zgodovinski, a obenem tudi že malo revolucionaren: »V svetovni vojni stopajo na plan vsi narodi, ki so bili tlačeni, in po vsem svetu priznavajo, da ima vsak narod pravico odločevati o svoji usodi.«

Ze veliko bolj odločno in samozavestno nastopi »Mir« koncem oktobra v polemiki z nem-

škimi listi, ki so v skrbah za Jugoslovane, češ, da znajo postati nove ideje zanje usodne. Takole zaključuje: »Nemškimi listom, ki pišejo, da obžalujejo, če Slovenci smatrajo deklaracijo za resno, priporočamo, da naj to svoje obžalovanje pokažejo pri ob naših ramah in našem suženstvu, sicer jim ne bomo mogli verjeti, da to obžalovanje izvira iz dobrohotnega srca. Do sedaj smo »čutili« samo nasprotno dokaz! Smo dorasli, da vemo, kaj nam je v prid, kje da je naša nevarnost, bodisi narodna, bodisi verska.«

Najbolj karakterističen pa je polemični članek v štev. od 7. decembra 1917, kjer je citiran list »Hrvatska država«, ki objavlja iz Celovca sledeče: »Celovec je ime najsevernejšemu večjemu mestu, ki leži na slovenskem ozemlju, na Koroškem. Koroška, to je dežela, kjer je tekla zibel slovenstva in ki vzbuja v srcu vsakega Jugoslovana čustva bridke žalosti in trpkih spominov. Koroška je najbolj živ dokaz, kakšna usoda čaka kraje in narod, kjer zagospoduje Nemec, kjer je podjarmljeni narod v manjšini.«

Koroški Slovenci so imeli z Nemci ž njimi čez drn in strn drvečimi vladami hude boje; manjšina, zvezana na rokah in nogah, se je krepko in neustrašeno borila za svoj obstoj, pa brez upa zmage. Koroškim Slovincem je v tem neenakem boju migljala ena sama zvezda upanja: Kakali so velike ustavne izpremembe v državi; brez te bi 120.000 koroških Slovencev utonilo v nemškem morju in z njimi vred bi se odkrnil eden najlepših, od Boga s čudovitimi naravnimi lepotami obdanih delov jugoslovanskega ozemlja. Deklaracija Jugoslovanskega kluba je bila za uho slehernega koroškega Slovence najlažja godba, ki jo hkratu s strahom poslušal, ali ne bo utihnila in izginila kakor lepe sanje.«

Razpoloženje na nemški strani pa je v istem članku razvidno iz naslednjega citata, ki je za tedanje koroške razmere prav tipičen: »Župan Wetzler je v mestni seji izjavil: »Kakor veste iz razprav v parlamentu in iz časnikov, je bil strankarski mir od Slovanov najhuje kršen. Njihova stremljenja, napraviti lastno državo in dobiti lastno upravo,

Drugi nastop naše opere v Trstu

Reka, 11. junija.

Velik uspeh, ki ga je imela naša opera s Smetanovo »Prodano nevesto« (na velikih plakatih je bilo pisano »La sposa venduta«), nas je bodril, da bo zmaga tudi Gotovčeva opera »Ero z onega sveta«, katero za Tržačane so prekrstili v »Il fidanzato caduto dal cielo«. Polna dvorana pestre množice iz mesta samega, bližnjim daljne okolice je kljub poznemu času in neprijetni vročini z razigranim zanimanjem sledila bujnemu življenju na obsežnem odru Politeame Rossetti. Nosilci glavnih vlog Meze-tova, Kogejeva, Franci, Janko in Betetto so bili predmet navdušenega odobravanja v posameznih scenah, višek pa je bil dosežen v najprejsem tretjem dejanju, ko zažive v skupnem ujetju na odru vsi solisti, pevski in baletni zbor, podžigan od folklorne glasbe velikega orkestra ter pevskih barv narodnih dalmatinskih noš. Ko je ta pestra množica na razsvetljenem odru zapela završilo iz završila temperatni južnaški »skol«, se je zdelo, da se vname in prekupi nastojenje razigranega občinstva, ki se na koncu predstave kar ni moglo sprijazniti z mislijo, da bo treba zapustiti gledališče, četudi se je blizala že ena ura. Nestelokrat se je dvignil zastor, da se je željnemu občinstvu vsaj za nekaj trenutkov zopet pokazala pestra igralska skupina na odru, kamor so nanosili tudi tokrat gore bajnega cvetja, zaranzirane v umetniške šopke najrazličnejših vrst in načinov. Vzkliki, mahanje z robel, čepicami in rokami se je pegoilo, ko so ugasnili vse luči; toda poleglo se je le v gledališču. Vsa tisočglava množica se je ustavila pred gledališko zgradbo, ustavljala soliste in skupine sodelujočih ter jim z vzklikanjem pokazala, kako zadovoljna, pa tudi hvaležna je za ti dve gostovanji. Vsa Vodovodna cesta, po kateri so igraki odhajali v hotele, je odmevala vzklikov in aplavzov, poslavljajoč se od ljubih gostov, ki so zadovoljili tudi Italijane, kakor pričajo najugodnejše kritike. Posebne pozornosti je bil deležen skladatelj Jakob Gotovac, ki je prisostvoval predstavi in kateremu so morali napraviti pot skozi množico karabinjeri, ko se je peljal v avtu na stanovanje.

Katera od obeh oper (Prodana in Ero) je imela v Trstu večji uspeh, ni mogoče izreči. Ako pomislimo, da si je »Prodana nevesta« že pred 25 leti

gredo tako daleč, da se niti pred Koroško in njenim glavnim mestom ne ustavijo... Pravni odsek predlaga, naj bi se občinski svet pridružil v zadnji seji trgovske zbornice sklenjenemu tozadevemu protestu in gospoda župana naprosil, da stori potrebne korake zoper gibanje, ki ogroža mir na Koroškem.« Po polemičnem delu zaključuje članek s karakteristično prošnjo: »Jugoslavija, vstani in vrni nam zlato svobodo!«

Kljub nemškim represalijam in terorju pa je borbenost na Koroškem rasla, vstajalo je upanje v novo, lepšo bodočnost in že 21. decembra 1917 je »Mir« poln optimizma. Ko govori o preganjanjih med južnimi Slovani, o tisočih nedolžnih žrtvah, ki jih je pomorila nemška soldateska, tedaj vzkipi v živem zaupanju: »Globoko obžalujemo številne žrtve, toda iz krvi, ki je tekla tam doli v naši jugoslovanski zemlji, iz zatiranja in preganjanja, se je rodila velika želja po svobodi, samostojnosti, po samoodločbi. V tej atmosferi je nastala naša državnopravna deklaracija in nikdo več ne bo iztrgal našemu jugoslovanskemu narodu iz srca idealov svobode, samostojnosti in neodvisnosti.«

Tako je ob »Mirovem« prizadevanju rasla ideja majske deklaracije na Koroškem. Čeprav ni bilo dovoljeno niti eno zborovanje, in je bilo vse delo omejeno tako rekoč samo na osebne zveze, se je vendar zbralo za deklaracijo celih 19.000 podpisov, med temi 106 podpisov slov. duhovnikov, ki so med prvimi spoznali globino ideje ter neprecenljivo vrednost pokreta. Za tedanja Koroška, ki je bila dve leti in pol pravo vojno ozemlje, kjer je bil nemški pritisk najbolj organiziran in prebivalstvo do kraja terorizirano, za tako Koroško je ta številka nadvse častna, saj procentualno skoro prekaša ostale slovenske pokrajine. Takrat je Koroška pokazala, da se prebujal k novemu življenju, ki bo dvignilo slovensko zavest in čast.

Toda sovražna usoda je hotela drugače. Mladi narod, ki se je komaj začel prebujati in trgati s sebe okove stoletna suženosti, ki so ga ovirali v njegovi rasti, ta mladi rod, to mlado življenje je bilo prekmalu stavljen pred usodepolne naloge, ki jih še ni zmoglo reševati in pravilno rešiti. Tako je vstal mladostni polet koroškega ljudstva po majniški izjavi le lep in časten spomin, ki naj vzbuja v mladini spoštovanje in ljubezen do borcev za narodne pravice.

Jan.

Iz Julijske krajine

Odpadli se vračajo. Radi nekaterih žalostnih pojavov v cerkveni politiki Primorja je bilo ta leta slišati med vernim ljudstvom mnogo bridkih pri- tožb. Toda ljudje, ki čutijo s Cerkvijo, so skušali z delom in molitvijo doseči, da se te napake popravi. Drugače pa so nastopale posamezne osebe, ki jim je Cerkev urzka. Zlastno je odmevala med našo duhovščino in med vernim ljudstvom novica, da je nekaj naših izseljencev »v znak protesta« odpadlo v drugo vero. Le kak strasten nasprotnik katoliške Cerkve ali kak brezglav, srborit prena- petež je to odobral. Toda verne množice pri- morskih Slovencev so škodljive tendence vedno odklanjale. Globoko ogorčenje so vzbudili v du- hovščini mnogi dogodki v Bistrenici ob Vardarju, kjer se je naelila skupina naših izseljencev, ki je deloma nahuškana, deloma pod moralnim pritiskom izstopila iz katoliške Cerkve. Zadnje čase pa je prišlo več obvestil, s katerimi so zapeljani naši ljudje sporočili, da so se spet vrnili v vero svojih očetov. Bog daj, da bi vsi naši izseljenci ohranili zvestobo katoliški Cerkvi, ki je bila skozi tisoč- letje duhovna mati slovenskega ljudstva!

Trideset let katoliškega gibanja v Istri. L. 1907 so iz hrvatske gimnazije v Pazinu izšli prvi abiturienti. Istega leta se je na pobudo škofa Mah- niča osnoval na pazinski gimnaziji krožek hrvatskega katoliškega dijaštva. Iz malih početkov se je pod vodstvom Stojana Brajše in drugih krasno raz- vijal vse do vojne. Na tedenskih sestankih so si idealni dijak bistrili načela, se versko poglabljali in se tako pripravljali na svoje socialno poslan- stvo med narodom. Že leta 1908 so si dijaki usta- novili akademsko ferijalno društvo »Dobrila« za spcialno delo med istrskimi Hrvati v duhu škofa Dobrile, največjega voditelja Istre. Dijaki so usta- navljali ljudske knjižnice, predavali, prirejali ta- bore in tečaje, osnovali so mladeniška društva v Bermu, Karobji, Trvižu, Sv. Petru v Sumi, Kringi, Gologorici, Matedari, v Sajinih, v Alturi, Fosku- linu ter v Jeznu, rojstnem selu škofa Dobrile. Veli- časten je bil mladinski tabor kraj starodavne cerkvice Majke božje v Bermu v septembru 1912. Na tem taboru je vzbudil silno navdušenje govor g. Franca Terseglava. Duša vsemu gibanju pa je bil naš istrski Krek, velezaslužni župnik beramski mons. Josip Grašič, ki biva zdaj na Brniku pri Cerkljah na Gorenjskem. Vse to delo nikakor ni bilo zastoj. Hrvatski predeli Istre se še danes v velikem delu duševno hranijo od sadov katoliškega gibanja. Zato smo se spomnili na lepe dni pred 30 leti, ko je vrla mladina pod vodstvom idealnih svečnikov zasnovala hrvatsko katoliško gibanje v Istri.

Duhovniška imenovanja v goriški nadškofiji. G. Albin Bratina je imenovan za žup. upravitelja na Otlici; novomašnik Stefan Gnejzda gre za ka- plana v Idrijo; g. Stanko Vrtovec je postal župni upravitelj v Podbrdu, na njegovo mesto v Tolmin je prišel za kaplana novomašnik Stanko Šarč; gosp. Bronislav Podobnik je imenovan za pomožnega upravitelja v Sebrejlah, kjer je g. župnik bolan.

Slovenski duhovnik v Istri. Za župnega upra- vitelja v Kašcergi pri Pazinu je tržaški apostolski upravitelj imenoval novomašnika g. Stefana Ceka, ki je rodem iz Podgrada. Med istrskimi Hrvati deluje sedaj že 12 mladih duhovnikov.

Preveč se pleše. Nedeljo za nedeljo se po tr- žaški okolici in po Vipavskem vrstijo javni plesi. Mladina na njih zapravlja težko prishujen denar in se duševno kviri. Goriški nadškof mons. Mar- gotti je odločno nastopil zoper to rastočo ljudsko epidemijo, ki je tembolj nevarna, če se širi pod odličnimi znamkami dobrodelnosti itd. To nadško- fovo pismo je pri pametnih starih zbudilo nado, da se bo prirejanje plesov omejilo.

Iz konfincije se je vrnil hotelir g. Ivo Didčič, iz znane Didčičeve družine v Idriji. Ko je zadnji petek zvečer prišel domov, se je razveselila vsa Idrija.

Stiristoletnica Sv. Gore. Leta 1939 preteče 400 let, odkar so na Sv. Gori pri Gorici postavili v oltar milostno podobo Bogorodnice. Goriški nad- škof je zapovedal za to obletnico velike priprave in slavlja. Ustanovil se bo častni odbor za proslavo.

Grčarice

Dne 8. junija ob 8. zjutraj je naša župnja zopet prejela svojega ljubljeneega nadpastirja dr. Gregorija Rožmana, ki je podelil birmo 24 otro- kom. Popoldne se je prevzvišeni odpeljal na Gla- žuto, kjer je bil lep sprejem, zlasti so bili lepi prizori otrok zvečer. Dne 9. junija je tam prejel zakrament ev. birmo 13 otrok. Velika čast je do- letela slovensko delavsko naselbino na Glažuti, ko nas je obiskal naš nadpastir; bilo je privkral, da je škof prišel na Glažuto. Popoldne pa se je od- peljal v Loski potok. — Sola na Glažuti se je pri- čela; nastavljena je gđ. Zeleničnik Stana iz Slo- venigrada.

Slavni prirodoslovec Brehm je imel levinja, ki je bila tako udomačena, da je celo spala pri njem.

Peresa v repu pava so do 160 cm dolga.

Po 180 Din Patent Bischofsove leatve napredaj od danes napre- na Ljubljanskem veleced- nu. Nikoli več! Izkori- stite!

Novi naslov: Sv. Petra c. 4. Tel. 25-57

Jugoslovanska razstava v Rimu

Rim, 11. junija.

Priprave za otvoritev razstave jugoslovanske moderne umetnosti so v največjem teku. Aranžerja Gojmir Kos in Sreten Stojanović imata polne roke dela z razvrščanjem in obešanjem slik in kipov. Otvoritev bo nadvse oficijelna v soboto zve- čer. Otvoril jo bo italijanski zunanji minister grof Ciano. Razstavni prostori so v Galeriji di Roma na Piazza Collona 366 (Portico di Veilo). Galerija je strogo v centru mesta na krasnem trgu obdan z alejo pravih izvirnih jonskih stebrov. Prostori so novi in se vrši šele druga razstava z našo v njih. Urejeni so popolnoma moderno, ukusno, skoro luksuzno. Vozna dvorana za prirejanje umetniških razstav. Luč dnevna ali večerna prihaja indirektno na slike in kipe in je čudovito harmonična in pri- jetna za gledalčeve oči.

Le ena stvar se dela težkoče — naših slik je preveč in v prevelikih formatih za te razstavne prostore. Pa se bo že nekako uredilo. Tudi katalo- ge imamo. Te so žal tiskali v Belgradu — le ovit- tek katalogov in vezavo so izvršili tu. V katalogu je nekaj neodpuštljivih tiskovnih napak, tisk kli- šejev vreden, papir veliko slabši od italijanskega itd. Tudi izbor slik v njem bi se moral boljše zbrati za — Rim. Pripominjam, da ima Galerija v načrtu izdajati za vsako razstavo znak, obliki, reprodukciji in podobno urejen katalog. In ta ka- talog, ki je bil za danes zaključeno razstavo in po katerem vzorcu je prirejen tudi naš, se ne more žal prav po nobeni drugi strani meriti z našim kot po — formatu! Res je sicer, da katalog ne bo od- ločil najvažnejšega uspeha — ali z malo dobre volje in večje pozornosti pa bi bilo vse v redu. Katalog je legitimacija razstave, zlasti v kulturnih in velikih evropskih centrih je treba na to misliti. Razstava sama bo vse te nedostatke, ki so bili nastali le radi hitrice zabilasla. Razstava bo dobra in zlasti za Italijane oz. Rimljane zanimiva. Rim ni Pariz ali Praga. Colosseum, Forum Romanum, grška in rimska plastika, renesanca in barok — vsega tega je tu toliko za vsakim voglom, galeri- jah v Rimu samem, kot v Vatikanu, v vseh javnih prostorih in tudi privatnih stanovanjih — da so skoraj vsega tega prenasličeni. Radi teh vzrokov tudi v Rimu ni toliko razstav, kot bi človek mislil. Sodobne umetnosti je tu po ena ali dve (v maju letos jih je bilo v Pragi trideset!).

Naša razstava bo dobra in nam ni treba z bo-

jaznijo misliti o njej. Pomisliti je treba, da smo mi skoro brez umetniške zgodovine (domače), da naša moderna šola izoblikuje podobo, brez katere ne bo več mogoče evropske umetnosti zamisliti, kot celote. Je nekaj v naši umetnosti, kar je klub še tako »nejasni« formi jasno videno in še bolj čuteno, da je zraslo iz naših domaćih — njiv in gozdov, dolin in hribov in gora, torej nekaj, kar zaslužitmo in doživimo le doma v dihu rodne zem- lje in melodije materinsčine. Od tu in takja je naša slovenska, hrvatska in srbska umetnost in dokler se bodo umetniki tega zavedali bo naša umetnost vedno lepša in ne potrebna le nam doma, bo po- trebna tudi drugim narodom — toliko časa se lahko veselimo svoje umetnosti in jo lahko s ponosom pokažemo tudi drugim še tako silnim narodom — priznali in spoznali nas bodo tudi, da še celo po naši umetnosti in kulturi.

Miha Maleš.

V soboto ponoči ob 11 je umrla v gradu na Mali Loki gospa

Marija pl. Terbuhovič roj. Widerkhern zum Widerspah

vdova po pok. majorju Marku Terbuhoviču pl. von Schlachtschwert

v 92. letu starosti.

Pogreb bo v torek, 15. junija v St. Lovrenču ob Temenici ob 10 dopoldne.

Priporoča se v pobožno molitev!

Mala Loka, dne 13. junija 1937.

ANTON OBLAK, župnik.

Nedeljski sport

Izbirni lahkoatletski miting za troboj Belgrad-Zagreb-Ljubljana

Ljubljana, 13. junija.

Na športnem prostoru ASK Primorja se je vršil večeraj in danes lahkoatletski izbirni miting za troboj med mesti Belgrad, Zagreb in Ljubljana, katerega so se udeležili naši najboljši lahkoatleti. Zasedba sicer ni bila polnoštevilna, kajti nekaj najboljših atletov je pri vojakih, nekaj pa blesiranih in zato tudi rezultati ne odgovarjajo dejanski moči slovenske lahkoatletike. Odlični čas pa je dosegel Zorja Aleš v teku čez zapreke na 400 m. Forma naših lahkoatletov se bo dala s pridnim in vesnim treningom do srečanja z ostalimi tovariši iz države še precej popraviti, vendar bo treba stvar vzeti takoj v roke, ker nas ločijo do troboja samo še trije tedni. Precejšnja hiba tiči tudi v tem, ker so atleti tako raztreseni po raznih krajih in je skupni trening radi tega nemogoč, kar stvari zelo škoduje. Poleg tega se pa mora zveza slovenskih lahkoatletskih klubov še zelo boriti s financami, ki igrajo ravno zato, ker niso vsi atleti v Ljubljani, še prav posebno važno vlogo. Upajmo, da bo troboj izpadel tako, kakor se za našo lahkoatletiko spodobi, na atletih pa je seveda, da porabijo zadnje tri tedne za temeljit trening, da bodo lahko častno zastopali barve Ljubljane.

Izid tega izbirnega tekmovanja pa je naslednji:

Skok v višino: 1. Bratovž (Ilir.) 1.65. 2. Polak Bojan (Prim.) 1.60 m. — **Skok v višino ob palici:** 1. Zorja A. (Prim.) 58.9. 2. Skušek M. (Prim.) 59.3. — **Tek na 100 m:** 1. Sušteršič (Prim.) 11.6 sep. 2. Šter (Prim.) 11.6. 3. Gabršek (Prim.) 11.8. 4. Pavlič Ivo (Planina) 11.8. 5. Račič (Ilir.) 12.2. 6. Klinar (Gorenjec) 12.2. — **Tek na 400 m čez zapreke:** 1. Zorja Aleš (Prim.) 58.9. 2. Skušek M. (Prim.) 59.3.

Mednarodni tenis-turnir

Ljubljana, 13. junija.

V petek se je pričel mednarodni tenis turnir na tenis igriščih Ilirije, katerega so se poleg jugoslovanskih tekmovalcev udeležili še Madžari. Najzanimivejše tekme so bile danes, ko so prišli posamezni mojstri v finale. Tekme se v trenutku, ko to poročamo, še vrše in zato navajamo samo one rezultate, ki so znani.

Single gospodov (predzadnje kolo): Dallos (Madj.) : Smerdu (Jugosl.) 6:0, 6:0; Friedrich : Truden 6:3, 6:3; Mayer : Skapin 6:1, 6:1; Mitšič : Skoberne 6:2, 6:4.

Zadnje kolo: Dallos : Friedrich 6:2, 6:3; Mitšič : Mayer 6:1, 6:4.

Finale: Dallos (Madj.) : Mitšič (Jugosl.) 10:8, 6:0, 6:1.

Single dam (predzadnje kolo): Kovač : Tratnik 6:0, 6:0; ing. Semec : Dacar 6:1, 6:2; Florijan : Bačkov 6:0, 6:0 (mlada Florijanovna je zelo ugaljala); Somogyi (Madj.) Elagović (Jugosl.) 6:1, 6:0.

Zadnje kolo: Kovač : Semec 6:0, 6:0; Somogyi : Florijan 6:3, 1:6, 6:4 (krasna borba naše Florijanove).

Finale: Kovač (Jugosl.) : Somogyi (Madj.) 6:3, 6:1.

Mixed-double: Somogyi-Dallos : Semec-Šivic 6:0, 6:2; Mitšič-Florijan : Mayer-Kovač 8:6, 6:4.

Za finale sta se plasirala naslednja para: Somogyi-Dallos (Madj.) in Mitšič-Florijan (Jugosl.). Ta tekma se v trenutku poročanja še vrši.

Double gospodov: Dallos-Šivic : Hrnjak-Würth w. o.; Mitšič-Mayer : Leyrer-Skoberne 6:2, 4:6, 6:1. V finale, ki se še vrši, sta prišla para: Dallos-Šivic in Mitšič-Mayer.

Single juniorjev (zadnje kolo): Kovač : Koželuh 6:3, 6:4; Würth : Smerdu 6:3, 6:1. V finale, ki še ni končan, sta se plasirala Kovač in Würth.

Poleg teh tekmovanj je bil tudi single gospodov kat. B.

Ambrosiana: Jugoslavija 2:1

Belgrad, 13. junija. b. Za današnje revanžno tekmo med Ambrosiano in Jugoslavijo je vladalo precejšnje zanimanje. Čeprav na igrišče BSK odšlo mnogo ljudi, ki so hoteli videti tekmo BSK proti CAO iz Oradea Mare, se je na igrišču Jugoslavije zbralo okrog 4000 gledalcev. Danes so Italijani pokazali tipično italijansko napeto, živahno in borbeno igro z mnogimi tehničnimi finesami. Že v prvem polčasu so prevzeli iniciativo in kmalu razbili igro Jugoslavije. Ta se je znašla šele ob koncu drugega polčasa. Jugoslavija je sicer lepo kombinirala, toda vsi njeni napadi so se razbili ob odlični obrambi gostov, ki so se danes borili za zmago. Videlo se je, da se ho.e Ambrosiana revanžirati za četrtkov poraz. Ambrosiana si je v prvem polčasu zagotovila zmago in njena gola sta padla v 6. in 39. minuti. V drugem polčasu je prešla predvsem v obrambo in se je videlo, da hoče predvsem obdržati rezultat. Kljub odlični obrambi pa se je vendarle posrečilo Jugoslaviji (Petrovič) dati prvi in častni gol za Jugoslavijo. Tekmo je sodil zelo slabo sodnik g. Živković, ki je delal v prvem polčasu na škodo Jugoslavije, v drugem polčasu pa na škodo gostov. V sled svojega nespretnega postopanja je izzval burne proteste med igralci in gledalci.

BSK: CAO 3:1

Bivši državni prvak je zaslužen zmagal. Romunski klub je igral zelo monotono in nezanimivo. Jutri zjutraj potuje BSK v Oradea Mare, kjer bo igral revanžno tekmo. V četrtek pa bo igral BSK v Aradu.

Genova, 13. junija. Genova-Gradjanski 3:1 (2:0).

Dunaj, 13. jun. b. Vienna : Jagielov 2:1. Admira : Sparta (Praga) 1:1. Bologna : Avstrija 2:1. Bukarešta, 13. jun. b. Ujpest : Venus 6:4. Praga, 13. jun. b. Slavija : Phoebus 2:2.

Kolesarske tekme v Sofiji

Sofija, 13. jun. m. Danes so se na stadionu Tunaka vršile kol. dirke. Dirkači so bili razdeljeni v skupine. V prvi skupini sta tekmovala Rožman in Georgijev. Zmagal je Georgijev. V drugi skupini sta bila Prosenik in Dimitrijevič. Zmagal je Dimitrijevič. Za tretje in četrto mesto sta se borila Prosenik in Rožman. Zmagal je Rožman in se plasiral na tretje mesto.

— Met diska, helenski stil: 1. Jeglič (Planina) 25.96. — Tek na 5000 m: 1. Krevs Ivo (Prim.) 16:27.25. 2. Srakar (Prim.) 16.55. 3. Podpečan (Zeleznikar) 2. Srakar (Prim.) 16.55. 3. Podpečan (Zeleznikar) Maribor) 17:11.45. 4. Krpan (Prim.) 18:11.45. 5. Vovk (Elan) 18:39. 6. Kos (Elan) 18:39.15. — Tek na 200 m: 1. Gabršek Hanzl (Prim.) 23.6. 2. Skušek Marjan (Prim.) 23.8. 3. Šter (Prim.) 23.8. 4. Klinar (Gorenjec) 23.9. — Metanje diska: 1. Kajfež (Prim.) 36.58 m. 2. Jeglič (Planina) 35.98 m. 3. Korč (Prim.) 35.30 m. 4. Hlade (Zelez.) 35.24 m. — Tek na 800 m: 1. Goršek (Prim.) 2.01. 2. Zorja (Prim.) 2.06. 3. Pogačnik (Prim.) 2.08.5. 4. Herič (Zeleznikar) 2.13.1. — Tek na 30 km: Pri tej zanimivi disciplini sta tekmovala samo 2 atleta, ki sta kljub hudi vročini dosegla prav lepe rezultate. Neprimerno zanimivejša bi bila ta točka, če bi teklo večje število atletov. Kajti zanimanje za ta tek je bilo zlasti precejšnje v Domžalah, kjer je bil obrat.

Tekača sta napravila najprej dva kroga na tekašcu, potem sta se podala izven igrišča na državno cesto ter tekla skozi Brinje, Isočje, Mala vas, Ježica, Crnuče, Dobravo, Trzin in Domžale, kjer je bil pri km 16 obrat. Do obrata sta pretekla oba tekača skupaj v času 1 ure 4 minut 57 sekund. Tudi potem sta se držala oba skupaj še dolgo časa. Na Crnučah pa je Tavčar ušel svojemu edinemu sotekmovalcu Percu naprej in potem polagoma zvišaval razdaljo med njima. Na tekašcu Primorje je torej prišel prvi Tavčar, nekaj sto metrov za njim pa še Perc. Tu je napravil vask tekač še dva kroga in teka je bilo konec. Tavčar je pretekel povprečno 1 km v času 4.3 minutah. Rezultati tega teka so pa naslednji: 1. Tavčar (Prim.) 2:11.46.15. 2. Perc (Prim.) 2:14.20.15.

Kolesarske dirke na progi Maribor-Marenberg in nazaj

Maribor, 13. junija.

Danes je bilo v Mariboru kolesarsko podzvezno prvenstvo junij, v organizaciji Mariborske kolesar. podveze na progi Maribor—Marenberg—Maribor 80 km, katerega so se udeležili kolesarski klubi Zel. Maribor, Perun, Edveis in Maraton Maribor, ter KSK Celje in Kol. klub. Konjice. Kljub težki hriboviti progi sta dosegla prvo plasirana dirkača povprečno brzino čez 30 km na uro, kar je za juniorje odlični rezultat. Do obratne točke so vozili dirkači skupaj v grupi dočim so se nazaj grede raztrgali tako, da sta privozila Sodec in Lešnik z velikim nasokom pred ostalimi na cilj. Prvo mesto odlični tehnično boljši Sodec v svojo korist.

Rezultati:

1. Sodec Karl (Maraton, Maribor) v času 2 uri 39 minut 23 sekund; 2. Lešnik Otmar (Edelweis, Mar.) 2:39:26; 3. Jerneje Oto (KSK, Celje) 2:46:53; 4. Kramer Joško (KSK, Celje) 2:48:28; 5. Stingl Ivo (Perun, Mar.) 2:50.

Prvih pet dirkačev se udeležijo drž. prvenstva, ki se bo vršilo drugo nedeljo v Zagrebu. Dirka je potekla brezhibno, kar je zasluga preizkušenih športnih delavcev gg. Lešnika, Kebrča, Steinbühlerja, Štrcla, Lubše, Lorberja in Glaviča. — Prisoten je bil tudi zvezni delegat g. ing. Lah. Po končani dirki je predsednik Mar. kol. podzv. g. Lešnik razglasil rezultate ter obenem razdelil zmagovalcem krasna darila.

Šahovski turnir v Rogaški Slatini

Rogaška Slatina, 13. junija.

Drugo kolo turnirja za šahovsko prvenstvo Jugoslavije so igrali sledeči: Neudorf : Folti remis, Pirc : Bröder remis, Gereben : Matvejev 0:1, Tomovič : Schreiber remis, dr. Trifunović : dr. Kalaba 0:1, Sava Vuković : Nedeljković 1:0, dr. Drezga : König remis, Saemisch : Kostić še igra.

Stanje po 2. kolu je sledeče: Neudorf 1 in pol, Folti 1, Kostić pol, König pol, Pirc 1 in pol, Matvejev 1, Schreiber 1, Nedeljković pol, dr. Trifunović 1 in pol, Sava Vuković 1 in pol, Tomovič 1 in pol, Gereben 0, Bröder 1 in pol, dr. Drezga 1, Saemisch pol, dr. Kalaba 0.

Jutri, 14. junija se bo igralo tretje kolo in nadalje vsaki dan od pol 9 do pol 13 in od pol 15 do pol 19 v Zdraviliškem domu.

Najmočnejša stanovska socialna organizacija

Maribor, 13. junija.

Danes je bil občni zbor najmočnejše prostovoljne stanovske socialne organizacije, Podpornega društva železniških delavcev in uslužbencev v Mariboru. Na zbor so poslane vse krajevne organizacije svoje delegate, katerih ee je zbralo nekaj sto. Zborovanje ee je vršilo v veliki dvorani Uniona, ki eo jo delegatje skoraj docela napolnili. Občni zbor je vodil predsednik Simon Lerger, poleg njega pa sta še podala svoja poročila tajnik Pšenčnik Anton in blagajnik Wurzingjer Ivan. Iz vseh teh poročil je odsevala izredna delavnost in podjetnost, ki jo društvo po ukinitvi komisariata pod svojim nekdanjim vodstvom zopet razvija. Najvidnejši dokaz te delavnosti je plodonosna naložitev premoženja v dve krasni stavbi v Kejžarjevi ulici 9 in na Betnavski ulici 18, ki ju je društvo z velikim borhami pridobilo. Tudi blagajniško poročilo gospoda Wurzingerja je bilo primeren dokaz, da ee je začelo v društvu novo življenje, ki prinaša že sedaj dokaz napredka. Društvo je imelo lanske leto pri 12.000 članih 1.991.503 Din prejemkov. Od tega je izdalo za posmrtnine in odpravnine 1.082.390 Din, ostal pa je še čisti dobiček 452.335 Din. Društveno premoženje je znatno ter znaša 9.613.513 Din, od česar odpade 5.731.723 Din na razne naložbe v gotovini, 3.528.960 pa na stanovanjske hiše, ki eo pa v resnici mnogo več vredne. Društvena last so hiše na Betnavski ulici 18, Kejžarjevi ulici 9, Aleksandrovci cesti 65, Ruški cesti 6, 6, 7 in na Frankopnovi ulici 59. — Članstvo je vzelo poročila z odobravanjem in zadovoljstvom na znanje, le neznaatna skupinica socialistov z Zmazekom na čelu je skušala nekaj oporekatii. Zmazek ee je zlasti zakadil v blagajnika Wurzingerja, pokazalo pa ee je, da je operiral z nepoznanimi kartami, ker mu niso bile všeč stvari, katere ee že lanske občni zbor odobril. Moral je osramočeno utihniti ter je predčasno odšel z občnega zbora, ki je potem odobril delo sedanjega odbora.

Obrotniki za ukinitvev Okrožnih odborov

Ljubljana, 13. junija.

Občni zbor Okrožnega odbora v Ljubljani je bil danes in je bilo na njem zastopanih 135 delegatov. Večina delegatov je zahtevala ukinitvev te ustanove. Za ukinitvev se je izreklo 90% ter so zaradi tega vse ostale točke dnevnega reda odpadle. Podobno so se izrekli občni zbori v Novem mestu, Celju in Mariboru.

Huda nesreča otroka na kamniški progi

Ljubljana, 13. junija.

Iz Šmarce v občini Homec so danes pripeljali 5 letnega posestnikovega sina Nika Zurbija. Niko se je doma izmuznil staršem ter stekel h kamniški progi, kjer se je igral tik tračnic. Ko je prišel vlak, je dečka butnil v stran. Deček je dobil zelo veliko rano na glavi in je njegovo stanje nevarno.

Strelna zažiga

Maribor, 13. junija.

Pri Sv. Jerneju pri Ločah je divjala huda nevihta, med katero je udarjala strelna. Ognjeni blisk je udaril okoli 6 zvečer v lipo tik hiše pri Kuku-riču, po domače Sesečanu na Vrhu. Z lipe je preskočila na hišo ter jo zažgala. Doma sta bila samo gospodinja ter njen brat, ki sta takoj začela klicati na pomoč. Ko eo ljudje skupaj prihiteli, je bila slamnata streha že v ognju, da ee je a podstrešja dalo le malokaj rešiti. Ves živež je zgorel, nekaj rešenih reči pa eo potem tatinske roke v splošni zmedi odnesle. Iz sob so rešili tudi večino pohištva. Istečasno, kot pri Kuku-riču, je udarilo v sosesčini pri Škrablovih. Domači niso niti opazili takoj, da jim streha gori, ker so gledali na ogenj pri Kuku-riču. Streha je bila, da ee streha iz opeke, ker so potem ogenj kmalu zadušili. Škoda pa ee precejšnja na strehi ter na razbitem pohištvu, ki so ga začeli nositi iz ogrožene hiše. Zavarovana sta bila oba ponesrečena le malenkostno.

Električni tok ga je usmrtil

Maribor, 13. junija.

Danes popoldne se ee pripetila v Framu pri Mariboru tragična nesreča, ki ee zahtevala človeško življenje. Gostilničar Jarc ee prišel v dotiko z visoko električno napetostjo ter ee obležal nezavesten. Ko so prišli reševalci, ee bil ves njihov trud zaman, ker ee Jarc medtem že umrl.

Sprehod po Rogatcu

Dne 6. junija ee očitivec v »Slovencu« točno popisal majniško slavje pod Donačko goro. V članku ee upravičeno izliti svojo jezo nad rogaškimi Slovenci-nemčurji, ki se za majsko deklaracijo niso nikdar ogrevali in so zato tudi sedaj našo javnost bojkotirali. Videli smo, da so nekateri gospodje imeli svoja okna med prireditvijo zaprta, pa ne samo okna, ampak celo žaluzine, da bi ja ne slišali slovenske besede, ki jo že od nekdaj sovražijo. Slavnost ee bila za nas tem večje zadoščenje, ker lahko javnosti povemo, da ee bila to prva slovenska prireditev v Rogatcu, in sicer pred in po vojni: prvič ee na občini vsela narodna zastava, prvič ee naš narod javno izpovedal svoje mislije. Ako trški magnetje zastav niso razobesili, so s tem samo pokazali, da z našim delom niso zadovoljni, kakor tudi mi z njihovim nismo mogli biti. Znao ee je, da v Rogatcu plačujemo električni tok po 9 din — sijajen dokaz, kako ee je gospodarilo takrat, ko so še nemčurji imeli na občini besedo. Hvala Bogu, da imamo sedaj zavednega Slovenca za župana, ki bi ga trška gospoda najraje utopila v žlici vode, ker jim ee trn v peti. Ali ee počasi. Mi se bomo pobrigali, da dobimo velenjsko elektriko, ki bo poceni, dolgove električnega konzorcija pa plačuite vi, ki ste ignorirali majniško deklaracijo. Mi smo si dobro zapomnili 30. maj in vaše ponašanje, vemo pa tudi, da se pod klici: živio Maček, skriva samo vaša srčna želja, da bi mogli kričati: heil Hitler! Saj se poznamo. Kakor z elektriko, tako ee tudi z vodo. Že davno bi lahko imeli vodovod, tako pa hodijo ženske s škafi k vodnjakom po vodo kot neke na vasi. Čelo železniška postaja nima pitne vode. Sedaj bodo naredili, kakor pripovedujejo, cisterno, vodo pa vozili iz Rogaške slatine. Bo zelo poceni, voda bo pa tudi hladna! Tako se dela reklama za trg Rogatec. Pri priliki zopet kaj. — Očitivec.

FOTOAMATER

Portretiranje v naravi

spada med najhvaležnejša snemanja v vsakem času, najbolj pa v cvetoči pomladi in v bujnem poletju. Doma nima vsak amater priprav, ki bi mu omogočale trenutne posnetke modelov. Kljub visoki občutljivosti negativnega tvoriva, zlasti panhromatskega, ee potreben namreč precej močan umeten svetlobni vir v kombinaciji z dnevno svetlobo, če hočemo portretirati brez poziranja s prav kratkimi osvetlitvami. Ta možnost pa nam ee v prosti naravi v neomejeni izmeri na razpolago. Izbiramo si lahko najučinkovitejše poze, ki nimajo na sebi prav nič prisiljenega, kajti iztrgane so iz življenja portretirane osebe in so radi tega zanjo gotovo nepotvorbno karakteristične.

Najučinkovitejše ozadje ee nebo, zlasti če ee poživljeno s temnejšimi oblaki. Na višinah takšnega ozadja ni težko dobiti, vendar ee potrebno, da s snemamo nekoliko od spodaj navzgor. Opoldanska svetloba tudi pri portretiranju običajno ni priporočljiva — videl sem pa portrete, ki so bili posneti pri opoldanski svetlobi, in so bili vendar le prav učinkoviti. Nobeno pravilo ni brez izjeme, to velja tudi v tem slučaju — toda za izjemnimi uspehi stojijo običajno mojstri. Najugodnejša svetloba ee zgodaj zjutraj ali popoldne. Radi ublažitve premočnih kontrastov ee priporočljiva uporaba objektiv za mehko risanje — kdor tega nima, si lahko pomaga s primernim dostavkom. Razvijanje mora biti usmerjeno v mehko. Le prav mladi obrazi, posebno otroški, prenesejo nekaj trdote.

Grbančenje plasti

je prav nevšečen pojav pri razvijanju filmov in zlasti plošč v vročem poletju. Večkrat ee pripeti, da se plast celo popolnoma odluči s podlage. Največkrat ee krivda v pretoplih ko-

Dijaški izlet v Groblje

Srednješolski kataheti vabijo dijake ljubljanskih srednjih šol, da ee udeležijo prireditve izleta v Groblje pri Domžalah v petek, 17. junija popoldne pod njihovim vodstvom. Po prihodu vlaka, ki odide iz Ljubljane (gl. kol.) ob 13.45 bo najprej ogled velike misijonske razstave, kjer so zbrani versko, zemljepisno in prirodopisno važni predmeti iz Afrike, Amerike, Indije, Kitajske in od drugod. Poseben oddelek na razstavi ee določen slovenskemu misijonarju škofu Baragi.

Po ogledu razstave bo predvajal napet film iz afriškega življenja pod naslovom »Misijonarjeva oporoka«. Film traja poldrugo uro.

Nato povratek z vlakom, ki pride v Ljubljano (gl. kol.) ob 18.08.

Stroški za vožnjo in vstopnino znašajo 4 (štiri) Din.

Dijaki, ne zamudite ugodne prilike! Izlet ob vsakem vremenu.

Priglasite se takoj pri šol. slugi svojega zavoda in istočasno plačajte za stroške 4 Din.

Starši, opozorite na ta izlet svoje sinove!

Kateheti.

Mariborski drobiž

Maribor, 13. junija.

V Mariboru red in mir. Veliko ee ee večeraj govorilo o nekih demonstracijah in nastopih, ki jih nameravajo prirediti neodgovorni elementi. Vse mesto ee bilo zaradi teh napovedi nekoliko elektrizirano. Policija ee podvzela energične mere, da zavaruje lastnino in osebnost svobodo. Vendar ee po tekla noč od sobote na nedeljo mirno, brez vsakega incidenta, ki jih tudi v bodoče ni pričakovati.

Slovesni Requiem za pokojnega akademika Dolinarja ee bil večeraj v Alojzijevi cerkvi. Maše zadušnice bodo tudi po drugih svetiščih.

Zetev smrti. V Tattenbachovi ulici 21, ee umrl v starosti 78 let vpokojeni kretinik državne železnice Jožef Kotnik. — Na Ruški cesti 45 ee umrla v cvetu 23 let Karolina Leskovšek. — V grški bolnišnici ee umrla v nežni dobi 8 let Frida Chmelik, hčerka tehničnega prokurista tl. »Drava« g. Chmelika. Truplo ee prepeljali v Maribor. — Naj počivajo v miru!

Strelna udarila v hlev in ubila kravo. Hude nevihte ee skoraj vsak dan radvajajo nad Mariborom in okolico. Pri tem zelo pogosto udarja strelna, ki dosedaj k sreči še ni zahtevala človeških žrtev. V Rešpuhu ee udarila v hlev posestnice Marije Hauptmann. Ubila ee kravo, vredno 2000 Din, potem pa ee odskočila skozi eno okno na prosto, ne da bi bila kaj zažgala.

Št. Vid nad Ljubljano

Akademija meščanske šole. Preteklo nedeljo 6. t. m. ee priredila tukajšnja meščanska šola v ljudskem domu lepo akademijo. Prvi del akademije ee obsegal 9 različnih točk. Najprej ee bila Finžgarjeva igra: Nova zapoved, 2 dramska prizora iz življenja naših brezposelnih. Igrico so učenci in učence občuteno in spretno podali. Prav ee, da ee tudi v tej obliki mladina seznanja s socialnimi problemi današnjega časa. Nato so sledili razni telovadni nastopi učencev, ki so pogumno in odločno izvajali težke skupinske in simbolične vaje. Malo neenotno izvajanje celote ni motilo. — Prav ljubki so bili nastopi deklic, ki eo v lepih, živahnih skupinah rajale in pele z lahkoto in gotovostjo. Koliko skrbnega dela ee gotovo položeno v take prizore! Učenci in učence IV. razr. so lepo podali dve zborni deklaraciji O. Zupančičevih pesmi: Na Bledu in V vlaku. Pisani 1. del programa so zaključile živahne učence I. in II. razr., ki so pra vokusno in lepo izvajale razna narodna kola. Po kratkem odmoru ee eledil drugi del programa, ki ee bil pravi mladinski koncert. Mladinski pevski zbor meščanske šole ee pod vodstvom svojega spretnega in priznanega pevovodje ljubko in gladko odpel 8 pesmic, ki jih ee navzoče občinstvo z veseljem in navdušeno poslušalo. Po vsaki točki v obeh delih programa so dajali navzoči izraza svoje zadovoljnosti z živahnim ploskanjem. — Hvala ležni smo meščanski šoli za to prireditev. Pokazala ee javno, kako vzgaja našo mladino v ljubezniv in zvestobi do naše grude in skupne domovine. Le škoda, da ee lepe prireditve ni videlo več ljudi. vsaj etarši bo morali biti močnejše zastopani. To nesebično in požitvalno delo zasluži več pozornosti in priznanja.

Pohvalno moram omeniti še neko pri nas redko čednost. Prireditelji so skrbeli za to, da ee ee akademija začela točno ob napovedanem času in so ee točke programa vrstile brez dolgih, mučnih odmorov.

— r —

pelih ali pa v preveliki toplotni razliki posameznih kopeli — med razvijalcem, fiksirno kopeljo in vodo. Čim dalj časa traja razvijanje in čim mehkejša ee želatina, večja ee nevarnost grbančenja plasti, ki ga pa pospešuje tudi prijemanje plošče s toplimi rokami. Radi tega ne smemo uporabljati niti premrzlih, niti pretoplih kopeli, niti prepogosto prijemati plošče z roko. — Najbolje ee, da se poslužujemo za prijem plošče posebnih držal. Temperatura vseh kopeli naj bo vsaj približno enaka in naj ne presega 20 stop. C. Primeren toplomer ee v vsaki temnici nepogrešljiva potrebščina in obvaruje amaterja pred marsikaterim neuspehom. Nekateri razvijalci imajo lastnost, da plast med razvijanjem nekoliko utrdijo, n. pr. pirokatehinov razvijalec brez sulfita (100 cm vode, 2 g pirokatehina in 100 cm vode in 10 g pepelike), deloma tudi Windischev pirokatehinov razvijalec, ki smo ga v naši rubriki ee opisali. V takšnih razvijalcih ee nevarnost grbančenja prav majhna.

V prav vročih dneh ee priporočljivo, vključiti takoj po razvijanju vsaj za 5 minut utrjevalno kopel, ki si jo napravimo iz vode in galuna v razmerju 1:20, ali pa iz vode in formalina v istem razmerju. Po tej kopeli moramo seveda ploščo temeljito izprati in šele potem položiti v ustaljevalno kopel. Galun lahko dodamo tudi ustaljevalcu, kar ee pa manj priporočljivo, ker dela takšen ustaljevalec precej počasneje in tudi ni več splošno uporabljiv.

Naša društva

Fotoklub Ljubljana ee bil te dni nagraden s četrto nagrado iz kraljevega fonda. To častno odlikovanje društva med veliko množino konkurentov najboljše dokazuje njegovo agilnost in njegove uspehe, ki jih ee dosegel v komaj petletnem obstoju in delu.